

СИЛАБУС

СУЧАСНІ МЕТОДИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ В ГРОМАДСЬКОМУ ЗДОРОВ'І

Обов'язкова компонента

Освітньо-професійна програма	Громадське здоров'я
освітньо-професійний рівень	другий (магістерський)
галузь знань	22 «Охорона здоров'я»
спеціальність	229 «Громадське здоров'я»
кваліфікація освітня	магістр громадського здоров'я
форма навчання	заочна
Курс та семестр вивчення обов'язкової компоненти	Курс – II Семестр – IV

Інформація про викладача

Прізвище, ім'я, по батькові викладача	<i>Голованова Ірина Анатоліївна, д. мед. н., професор, завідувачка кафедри</i>
Профайл викладача	https://soc-med.pdmu.edu.ua/team
Контактний телефон	+38 0504041164
E-mail	i.holovanova@pdmu.edu.ua
Сторінка кафедри на сайті ПДМУ	https://soc-med.pdmu.edu.ua/

Основні характеристики обов'язкової компоненти

Обсяг обов'язкової компоненти:

Обов'язкова компонента складається з одного модуля.

Кількість кредитів / годин – 3 / 90, із них:

Лекції (год.) – 4;

Практичні (год.) – 8;

Консультативні години - 6

Самостійна робота (год.) – 72

Вид контролю – залік.

Політика обов'язкової компоненти

Освітня компонента «Сучасні методи організації наукового дослідження в громадському здоров'ї» є обов'язковою для здобувачів вищої освіти за спеціальністю 229 «Громадське здоров'я» для другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Науково-дослідна робота здобувачів є складовою частиною освітнього процесу та наукової роботи. Дана освітня компонента допоможе вам усвідомити значення наукових досліджень в сучасній охороні здоров'я, а знання отримані під час вивчення дисципліни стануть у нагоді при написанні кваліфікаційної роботи магістра.

Кафедра, на якій викладається дисципліна, знаходиться на базі поліклінічного відділення КП «4-та міська клінічна лікарня Полтавської міської Ради» (м.Полтава, пр.Залізний, 17).

Освітній процес та викладання дисципліни організований відповідно до Положення про заочну форму навчання в ПДМУ (<https://drive.google.com/file/d/1e8ra8Fi73OwTilKJ6pUaTN1Ep6OgjXAB/view>)

У міжсесійний період у Вас є можливість долучатися до консультативних занять, які викладачі проводить шляхом Zoom- конференцій (камера та мікрофон мають бути увімкнені).

Самостійна підготовка здійснюється на платформі e-Aristo, доступ до якої забезпечує адміністрація ННМІ.

У сесійний період викладання освітньої компоненти в особливих умовах (військовий стан, карантин під час пандемії) може здійснюватися за допомогою технологій дистанційного навчання, а саме з використанням платформи Zoom.

Шановні здобувачі!!! Ми пропонуємо долучатися до неформальної освіти у вигляді проходження курсів на освітніх платформах. Отримані сертифікати є підґрунтям

для перезарахування тем в межах обов'язкової компоненти з отриманням відповідної оцінки.

Процедура визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, відбувається у порядку, визначеному Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти в Полтавському державному медичному університеті. https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/fKBks6cPo5jzq0brID6eI7LKTEAcqmrjdjrewYFvL.pdf

Ми наголошуємо на необхідності дотриманні принципів академічної доброчесності, адже це основа сучасних наукових досліджень. Загальні засади, цінності, принципи та норми академічної доброчесності, політика і процедури забезпечення визначені «Кодексом академічної доброчесності» (https://www.pdmu.edu.ua/storage/sections_nv/docs_links/w06zPTIU3h58RxfeqTTwy7bSS9MTIfSDrxtHezK6.pdf?_ga=2.14937590.1521394657.1630681136). «Положення про академічну доброчесність здобувачів освіти та співробітників» (https://www.pdmu.edu.ua/storage/sections_nv/docs_links/Sj670MBVmC9qGVuTmHU8k9ZGKuX3DlzIwRNr8pBu.pdf)

Політика щодо дотримання принципів та норм етики та деонтології здобувачами вищої освіти:

- дії у професійних і навчальних ситуаціях із позицій академічної доброчесності та професійної етики і деонтології;
- дотримання розкладу занять, бути толерантними, доброзичливими та виваженими у спілкуванні один з одним, з викладачами та медичним персоналом закладів охорони здоров'я;
- усвідомлення значущості прикладів людської поведінки відповідно до норм академічної доброчесності та медичної етики.

Політика щодо відвідування занять здобувачами вищої освіти:

- присутність на всіх заняттях передбачених графіком освітнього процесу в сесійний період є обов'язковою.

З усіма нормативними документами, що регулюють освітній процес у ПДМУ можна ознайомитися за посиланням: <https://www.pdmu.edu.ua/n-process/department-npr/normativni-dokumenti>.

Опис обов'язкової компоненти (анотація)

Сучасним методам організації наукового дослідження відводять значну роль у реалізації завдань громадського здоров'я. Громадське здоров'я будується на розумінні причинно-наслідкових зв'язків між детермінантами здоров'я та станом здоров'я. Результати наукових досліджень необхідні для вивчення закономірностей формування здоров'я населення, обґрунтування медико-соціальних заходів держави і суспільства, організації і діяльності системи охорони здоров'я з метою збереження, зміцнення, відновлення здоров'я, розробки методів забезпечення високого потенціалу здоров'я населення як вирішального чинника розвитку суспільства.

Предметом вивчення обов'язкової компоненти є сучасні методи організації наукового дослідження в громадському здоров'ї.

Пререквізити і постреквізити обов'язкової компоненти:

Пререквізити. Ґрунтується на вивченні здобувачами вищої освіти таких освітніх компонент: Інформатизація в системі громадського здоров'я; Правове забезпечення

громадського здоров'я; Біостатистика для фахівців у сфері громадського здоров'я, моніторинг та оцінювання; Громадське здоров'я; Оцінка та забезпечення безпеки навколишнього середовища, праці на харчових продуктів; Епідеміологія в практиці громадського здоров'я; Філософія і методологія науки; Практика.

Постреквізити. Знання, уміння і навички, що здобуваються після завершення вивчення даної компоненти необхідні для написання кваліфікаційної роботи магістра.

Мета вивчення обов'язкової компоненти: оволодіння необхідними знаннями, навичками і набуття компетентностей щодо сучасних методів організації наукового дослідження в громадському здоров'ї; підготовка висококваліфікованих фахівців для системи охорони здоров'я, здатних розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері громадського здоров'я, що сприятиме розвитку системи громадського здоров'я на регіональному та державному рівнях.

Компетентності та результати навчання згідно з освітньо-професійною програмою, формуванню яких сприяє освітня компонента (інтегральна, загальні (ЗК), спеціальні (СК)).

<p>Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі громадського здоров'я або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.</p>	
<p>Загальні компетентності (ЗК):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. 4. Здатність спілкуватися іноземною мовою. 5. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. 6. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні. 7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. 9. Здатність працювати в міжнародному контексті. 10. Здатність приймати обґрунтовані рішення. 11. Здатність розробляти та управляти проектами. 13. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів). 	<p>Спеціальні компетентності (СК):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Здатність оцінювати, інтерпретувати, порівнювати та прогнозувати основні показники громадського здоров'я. 2. Здатність визначати пріоритети і проводити оцінку потреб сфери громадського здоров'я у конкретній ситуації. 3. Здатність розробляти варіанти стратегій, політик та визначати окремі інтервенції, спрямовані на збереження та зміцнення здоров'я населення, та оцінювати їх ефективність. 4. Здатність аналізувати вплив різних детермінант на здоров'я населення та обґрунтовувати відповідні заходи з їх попередження. 10. Здатність використовувати етичні принципи та норми права при плануванні досліджень, збиранні інформації та її використанні. 12. Здатність застосовувати наукові підходи щодо планування дизайну досліджень, збору даних, розповсюдження та використання результатів наукових досліджень у сфері громадського здоров'я.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 1. Оцінювати основні демографічні та епідеміологічні показники, значення і тенденції зміни основних детермінант, що чинять вплив на здоров'я у розрізі різних груп населення в Україні, Європейському регіоні та світі.

ПРН 2. Застосовувати основні поняття та концепції епідеміології та статистики при плануванні, проведенні досліджень та інтерпретації результатів досліджень.

ПРН 5. Формулювати висновки, розробляти прогнози та проводити аналіз впливу детермінант на здоров'я населення (соціальних, економічних, індивідуальних, навколишнього середовища), визначати потреби різних груп населення щодо здоров'я, базуючись на інформації отриманій із систем епідеміологічного нагляду.

ПРН 9. Оцінювати вплив соціальних детермінант та основних індивідуальних детермінант здоров'я, розробляти відповідні заходи з метою збереження та зміцнення здоров'я населення.

ПРН 19. Критично оцінювати результати наукових досліджень та здійснювати пошук потрібної наукової інформації у сфері громадського здоров'я, аналізувати інформацію, здійснювати дослідження, формулювати за його результатами висновки та рекомендації щодо їх впровадження.

ПРН 20. Визначати та аргументувати перспективні напрями власної наукової роботи.

ПРН 21. Презентувати результати власних досліджень у формі доповідей, презентацій та наукових публікацій державною та англійською мовами.

Тематичний план лекцій

№	Назва теми	К-ть годин
1	<i>Сучасні методи організації наукового дослідження в громадському здоров'ї</i> Методи наукового дослідження в громадському здоров'ї: епідеміологічний, соціологічний, статистичний, історичний, експериментальний, економічний, метод експертних оцінок, моделювання, прогнозування. Формування дослідницького питання. Види даних. Дизайн дослідження. Збір даних для наукового дослідження. Культура наукової полеміки. Морально-етичні принципи наукового спілкування. Формування наукового питання PICO. Наукова гіпотеза.	2
	<i>Застосування соціологічного методу в дослідженні громадського здоров'я.</i> Планування та підготовка соціологічного дослідження. Якісні та кількісні дослідження. Вибіркові дослідження. Формування вибірки. Визначення об'єму вибірки. Репрезентативність вибірки. Критерій включення та виключення одиниць спостереження. Аналіз результатів соціологічних досліджень.	2
Усього годин		4

Тематичний план практичних занять

№	Назва теми	К-ть годин
1	<i>Організація та виконання наукового дослідження.</i> Організація дослідження. Методи дослідження в громадському здоров'ї. Постановка наукового питання. Постановка наукової гіпотези. Визначення джерела інформації. Види інформації. Огляд літератури для визначення теми наукового дослідження. Визначення дизайну дослідження. Ієрархія	2

	<p>доказовості джерел інформації. Наукові дослідження в громадському здоров'ї. Типи медичних досліджень. Основні принципи і методи дослідження. Обробка результатів дослідження. Створення баз даних. Методи графічної обробки результатів наукового дослідження. Формування та визначення обсягу вибіркової сукупності. Вірогідність відмінностей даних. Статистичний аналіз даних. Організація роботи з літературними джерелами.</p> <p>Пошук і вивчення літературних джерел. Наукометричні бази даних. Система DOI. Вимоги до оформлення списку літературних джерел.</p>	
2	<p><i>Застосування соціологічного методу в дослідженнях громадського здоров'я.</i> Соціологічний аналіз соціальних причин та наслідків захворювань. Етичні аспекти досліджень. Анкетний метод. Визначення цільової аудиторії. Блоки анкет. Валідність питань. Проведення соціологічних досліджень в фокус-групах. Обробка отриманих даних. Формування звіту. Фокус групи.</p>	2
3	<p><i>Результати наукового дослідження та їх аналіз. Висновки, практичне значення і рекомендації.</i></p> <p>Презентація власних результатів досліджень. Публікація результатів досліджень. Основні правила написання наукової публікації. Структура наукової статті. Створення і оформлення стендової доповіді. Впровадження результатів досліджень у практику громадського здоров'я.</p>	4
Усього годин		8

Тематичний план консультацій

№	Тема	К-ть годин
	<p><i>Круглий стіл: Етика наукових досліджень.</i></p> <p>Міжнародні норми наукових досліджень. Хельсенская декларація. CIOMS (Міжнародні рекомендації ВООЗ). Права та обов'язки наукових працівників; наукова чесність; конфлікт інтересів; дотримання етичних норм і стандартів; Науковий прогрес. Етика використання штучного інтелекту в охороні здоров'я. Організація роботи комісій по біоетики.</p>	2
	<p><i>Консультація з організації та виконання наукового дослідження та оформлення його розділів.</i></p>	2
	<p><i>Консультація щодо участі у науково-практичних конференціях та публікації тез та статей.</i></p>	2

Самостійна робота

№	Тема	К-ть годин
1	Підготовка до практичних та лекційних занять	30
2.	Підготовка до консультацій	18
	Опрацювання тем на освітній платформі у-Aristo	24
	<p><i>Методи та методологія дослідження в громадському здоров'ї.</i></p> <p>Планування дослідження та вибір відповідного методу. Епідеміологічний метод, соціологічний метод, статистичний метод, історичний метод, бібліосемантичний метод, контент-аналіз, метод моделювання, системний підхід та системний аналіз., методи правового дослідження. Метод експертних оцінок. Етапи, підготовка</p>	6

	до проведення соціологічного дослідження; методологію програми дослідження та її зміст. Характеристика методів медико-соціологічних досліджень: кількісні (опитування, експеримент, спостереження), якісні (інтерв'ю, фокус-групи, глибинні інтерв'ю тощо).	
	<i>Систематичний огляд як науковий метод в громадському здоров'ї</i> Огляд літератури та систематичні огляди. Основні характеристики систематичного огляду. Ключові етапи систематичного огляду. Мета-аналіз. Формування дослідницького питанн. Оцінка якості досліджень. Критична оцінка якості відібраних досліджень. Мета-аналіз. Переваги та обмеження системних оглядів і мета-аналізу. Статистичні методи, що використовують для поєднання результатів досліджень мета аналізі.	6
	<i>Якісні дослідження в громадському здоров'ї</i> Якісні дослідження. Мета якісних досліджень. Збір та аналіз даних в якісних дослідженнях. Кількісні випадкові вибірки. Невипадкова вибірка. Фокус групи. Глибинні інтерв'ю. Вибір респондентів. Аналіз даних в якісних дослідженнях.	6
	<i>Представлення результатів наукового дослідження.</i> Види наукових робіт (тези, стаття, методичні рекомендації, монографія, підручник, дисертаційна робота). Порядок представлення наукових робіт: оформлення, публікація, виступ, презентація. Структура наукової роботи (мета, обсяг та методи, результати власних досліджень, висновки). Особливості оформлення наукових робіт (представлення даних в таблицях, графічних зображеннях). Правила оформлення посилань на джерела інформації, списку літератури. Наукометричні бази. Принципи академічної доброчесності в науці.	6
	Разом	72

Індивідуальні завдання

1. Пошук літературних джерел за визначеною тематикою
2. Написання есе з проблеми громадського здоров'я
3. Складання анкети з визначеною цільовою аудиторією
4. Формування масиву даних та його візуалізація
5. Складання питань до проведення досліджень методом експертних оцінок.
6. Підготовка матеріалів до науково-практичної конференції.

! Тематика індивідуального завдання узгоджується с викладачем під час контактних або синхронних дистанційних годин. Виконуються письмово або у форматі PowerPoint (за згодою). Письмові роботи здаються викладачеві в охайному вигляді. Всі роботи перевіряються на відсоток запозичень та використання штучного інтелекту.

Перелік питань для самоконтролю

1. Наука як вид пізнавальної діяльності та соціальний інститут. Співвідношення наукового та практичного пізнання.
2. Основні форми наукової діяльності та основні форми наукового пізнання.
3. Функції науки. Значення науки для розвитку сучасного суспільства.
4. Наукове питання та наукова гіпотеза.

5. Наукове співтовариство.
6. Академічна доброчесність.
7. Етичні стандарти у науковій діяльності.
8. Академічна свобода та академічна мобільність.
9. Бібліографічний пошук за темою дослідження. Джерела інформації про стан дослідження наукової проблеми.
10. Методологія наукового дослідження в громадському здоров'ї.
11. Організація наукового дослідження. Дизайн дослідження.
12. Джерела наукової інформації. Наукометричні бази даних.
13. Методологія збору даних в громадському здоров'ї.
14. Соціологічний метод наукового дослідження в громадському здоров'ї.
15. Організація опитування як метод збору соціологічної інформації.
16. Соціальне спостереження та соціальний експеримент як основні методи соціологічного аналізу.
17. Аналіз документів як метод збору соціологічної інформації.
18. Формування та аналіз результатів соціологічного дослідження.
19. Методи обробки й аналізу соціологічної інформації.
20. Вибір методу статистичної обробки даних.
21. Застосування історичного методу в дослідженнях.
22. Застосування економічного методу.
23. Застосування методу експертних оцінок.
24. Застосування метод моделювання..
25. Застосування графічних методів для аналізу результатів досліджень.
20. Застосування пакетів статистичних програм для розрахунку показників (Statistica, Microsoft Office Excel 2007 та ін.).
21. Оцінка взаємозв'язку між досліджуваними явищами.
22. Оцінка якості життя: визначення за ВООЗ, методики і показники (параметри), за якими оцінюється.

Форма підсумкового контролю успішності навчання.

Формою підсумкового контролю є залік.

Система поточного та підсумкового контролю

У сесійний період на кожному практичному занятті студент обов'язково отримує оцінку. Критерії оцінювання зазначені в Положенні про організацію та методику проведення оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в полтавському державному медичному університеті https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/6Tdcp23hyEkS7hqbJXdxyJVvURg4ZBljhCLVpOoU.pdf

Результати навчальних досягнень здобувачів освіти під час міжсесійного періоду визначаються автоматично у вигляді «склав/не склав» платформою e-Aristo і є обов'язковою умовою для допуску до підсумкового контролю.

На останньому занятті викладач проводить розрахунок середньої оцінки поточної успішності студента потім проводить конвертацію балів. Здобувачі освіти, які не набрали мінімальну кількість балів (3,0) дисципліна не зараховується.

Максимальна кількість балів, що присвоюється здобувачу освіти при засвоєнні модулю (залікового кредиту) – **200 балів**, мінімальна – **122 бали**.

Методи навчання

- вербальні (лекція, пояснення, розповідь, бесіда);
- наочні (спостереження, ілюстрація, демонстрація);
- практичні (вирішення ситуаційних задач, складання плану, програми, дизайну наукового дослідження, виконання наукових досліджень, впровадження результатів досліджень і рекомендацій у практику громадського здоров'я, пропозиції стратегій громадського здоров'я та їх реалізації);
- активні методи (дискусія, кейс-метод);
- пояснювально-ілюстративний;
- репродуктивний;
- проблемне викладання;
- частково-пошуковий;
- дослідницький;
- мозковий штурм.

Методи контролю

При вивченні обов'язкової компоненти застосовуються наступні методи контролю: усний контроль, перевірка індивідуальної роботи, сумативний контроль, самоконтроль, підсумковий контроль знань.

Методичне забезпечення

1. Силабус дисципліни
2. Мультимедійні презентації лекцій.
3. Кейси завдань.
4. Контент платформи e-Aristo

Рекомендована література

Базова

1. Біостатистика: підручник. / [Грузева Т. С., Лехан В. М., Огнев В. А. та ін.]; за заг. ред. Грузевої Т. С. – Вінниця: Нова Книга, 2020. – 384 с.
2. Тараненко Г. Г. та ін. Соціологія: навчальний посібник. – Мелітополь: ФО-П Однорог ТВ, 2021.
3. Основи методології та організації наукових досліджень / за ред. А.Є Конверського. К.: Центр учбової літератури, 2019. 352 с.
4. Соціологія та медична соціологія: навчально-методичний комплекс для студентів спеціальності 222 «Медицина» освітнього ступеня магістр освітньої програми «Медицина». К.: 2023. 41 с.

Допоміжна

1. Белікова І.В. Захворюваність населення як об'єкт статистичного дослідження. /Колективна монографія: Громадське здоров'я в Україні: реалії, тенденції та перспективи. Полтава: ТОВ «Фірма «Техсервіс», 2020., с. 6-14.
2. Белікова І.В., Костріков А.В., Кустарьова Л.П., Хорош М.В. Застосування статистичних даних і результатів наукових досліджень у прийнятті управлінського рішення в охороні здоров'я/ Матеріали навчально-наукової конференції з міжнародною участю «Реалії, проблеми та перспективи вищої медичної освіти». Полтава 25 березня 2021 року. С. 19-20.
3. Герасимчук П. О., Фіра Д. Б., Павлишин А. В. Оцінка якості життя, пов'язаної із здоров'ям у медицині //Вісник медичних і біологічних досліджень. – 2021. – №. 1. – С. 112-122.

4. Запорожан Л. П., Кравець Н. О. Стратегія планування соціальних програм у громадському здоров'ї //Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я України. – 2021. – №. 1. – С. 66-69.
5. Кузьмінська О. Г. Засоби підтримки життєвого циклу наукового дослідження: цифровізація наукової комунікації та рекомендації магістрам //електронне наукове фахове видання “відкрите освітнє е-середовище сучасного університету”. – 2021. – №. 10. – С. 103-115.
6. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. / І. С. Добронравова, О. В. Руденко, Л. І. Сидоренко та ін. ; за ред. І. С. Добронравової (ч. 1), О. В. Руденко (ч. 2). – К. : ВПЦ "Київський університет", 2018. – 607 с
7. Основи медичної статистики: Навчальний посібник для аспірантів та клінічних ординаторів // Голованова І.А., Белікова І.В., Ляхова Н.О. УМСА. Полтава, 2017. Електронний режим доступу: http://elib.umsa.edu.ua/bitstream/umsa/10614/1/Posibnik_Statistika_17.pdf
8. Туманов О.О. Статистичний аналіз використання соціальних медіа в освіті та навчанні. *Агросвіт*. 2020. №5. С.75-80.
9. Шутьгай А. Г., Сатурська Г. С., Панчишин Н. Я., Слободян Н. О. Особливості використання якісних методів досліджень в охороні здоров'я, зокрема у громадському здоров'ї та медсестринстві// Вісник медичних і біологічних досліджень, 4(10), 2021, с. 167-166.
10. Методологія наукового пошуку: вступний курс: навч. Посіб. / Г. Ю. Мороховець, Ю. В. Лисанець, Кайдашев І. П. : Полтава : Мирон І. А., 2023 (Новапринт), укр

Інформаційно-аналітичні ресурси:

1. Ресурс Socialdata (дані по смертності в розрізі усіх регіонів України) - <https://socialdata.org.ua/projects/mortality/>
2. European Health Information Gateway: Health for All - <https://gateway.euro.who.int/en/hfa-explorer/>
3. Institute For Health Metrics and Evaluation. Глобальний тягар захворювань - <https://vizhub.healthdata.org/gbd-compare/>
4. Моніторинговий звіт "Цілі сталого розвитку. Україна, 2020" - <https://is.gd/Fe6Dgq>
5. Best Buys (Рішення, оптимальні за витратами) ВООЗ (рос. мовою) - <https://is.gd/Ca5gtr>

Розробники: проф. Ірина ГОЛОВАНОВА